

WOLLEWEI

“Ik heb veel te danken aan Turnhout”

CHRIS NIETVELT

1

LOCATIE 1 de Warande, Turnhout

2

LOCATIE 2 Heilig Graf, Turnhout

3

LOCATIE 3 Jeugdhuis Wollewei, Turnhout

4

LOCATIE 4 Stadspark, Turnhout

5

LOCATIE 5 Hoeven, Kasterlee

Deze week overgieten we onze Persoonlijk Kempen met een Hollands sausje. Actrice Chris Nietvelt (56) uit Turnhout speelt al decennia de pannen van het dak bij Toneelgroep Amsterdam. In Vlaanderen is ze voorlopig niet bekend bij het grote publiek. Maar daar komt binnenkort verandering in. De komende maanden speelt Nietvelt mee in meerdere Vlaamse tv-series. “Tijdens de lessen Nederlands Expressie op het Heilig Graf werd de kiem gelegd voor mijn latere acteercarrière.”

Chris Nietvelt is een theateractrice in hart en nieren. Het toeval wil dat ze recentelijk ook aan meerdere tv-series heeft meegewerkt. Momenteel is ze te zien als de verlamde vrouw van Wim Willaert in *Grensländers* op Telenet, op 26 juni duikt ze op in *Fiskepark* (Canvas) en komende winter is ze een nieuw personage in *Over Water* (Eén). “Enerzijds nam ik geen tv- en filmwerk aan omdat ik theater leuker vond. Op een filmset is het technischer spelen, terwijl ik net hou van de vrijheid op de planken. Maar anderzijds liet mijn agenda het ook nauwelijks toe. Voorstellingen liggen ruim op voorhand vast, terwijl televisieprojecten vaak last minute zijn of nog van datum veranderen. Ik heb steeds verplichtingen bij het theaterensemble, maar mij hoor je niet klagen. Vroeger had Toneelgroep Amsterdam ruim dertig mensen vast in dienst. Nu zal je er nog dertig in heel Nederland vinden. Ik zit in een luxepositie.” “Turnhout voelt niet meer aan als thuiskomen, niet op dezelfde manier als het ooit was”, zegt Chris die voor deze reportage is overgekomen van haar woonplaats Haarlem. “Ik heb wel veel te danken aan deze stad, en bij uitstek aan de Warande. Deze plek heeft me mee gevormd tot wie ik ben. Directeur Eric Antonis was een drijvende kracht in mijn carrière, net als Matthijs Rümke die er met Theater 42 gehuisvest was. Toen ik 15 was, werd in de krant aangekondigd dat er een straatfestival kwam in de zomer. Met voorstellingen in een circustent en opvoeringen in alle wijken. Zo kwam ik bij Rümke terecht, en zette ik mijn eerste echte stappen op het toneel. We reisden van wijk naar wijk met een bus en bleven er ook slapen. Het voelde aan als de poort naar volwassenheid. Elke avond eindigde met een buurtfeest. We deden dat twee zomers na elkaar. Als kind leek het nochtans evident om in de voetsporen van mijn ouders te treden. Het gezin Nietvelt had niks met cultuur. Ik wist zelfs niet dat er scholen bestonden om actrice te worden. Dankzij

Persoonlijk Kempen

Wekelijks wandelen we met een bekende Kempenaar langs plekken in de regio die voor hem of haar een bijzondere betekenis hebben.

Wie is Chris Nietvelt?

Beroep: actrice
Woonplaats: Haarlem
Groeide op in: Turnhout

Tekst: Tom Vets
Foto's: Bart Van der Moeren

LOCATIE 1
de Warande,
Turnhout

LOCATIE 2
Heilig Graf,
Turnhout

LOCATIE 3
Jeugdhuis
Wollewei,
Turnhout

Theater 42 sloeg mijn leven een andere richting in.”

Antonis moedigde Chris ook aan om te komen kijken naar voorstellingen. “Als iets uitverkocht was, mocht ik boven achter het glas de opvoering volgen. In de Warande werden stukken gespeeld die nergens anders te zien waren. Antonis moest zich zelfs een keer verantwoorden in de gemeenteraad om ‘wat die naakte mannen op dat podium deden.’ Die speelden de *Oresteia* van Aischylos.”

Schoenwinkel

Onderweg naar het Heilig Graf vertelt Chris hoe ze opgroeide in hartje Turnhout. “Mijn moeder had een schoenwinkel in de Patersstraat. Daar woonde ik tot mijn tiende. Ik kom uit een hardwerkend gezin. Mijn vader werkte zich uit de naad zodat we ons op den duur een eigen huis konden veroorloven in de Nonnenstraat. Hij was een echte doe-het-zelver. Hij maakte van een schoenfabriekje een eigen stek. Het waren in feite twee huizen. Mijn vader stierf anderhalf jaar geleden. Het grootste huis is verkocht, en mijn moeder woont nu in het kleinste.”

De schoenwinkel is nu een parking. “Naast ons waren er ook een slager en een snoepwinkel. Als het in september braderie was, werden er puntzakken gevuld die elk verbonden waren met een touw. Je kon er eentje bemachtigen door aan een tros touwen te trekken.”

Op het Heilig Graf zijn geen nonnen meer te bespeuren. Toen Chris er van 1968 tot 1980 naar school ging, was dat wel anders. “Het was er

“Als je thuis iets mispeuterde, volgde meteen een verbod om naar de Wollewei te gaan”

streng. Ons uniform moest piekfijn in orde zijn. Dat bestond uit een grijze wollen rok, in allerlei lengtes. De mode varieerde nogal in die twaalf jaar. Je had ook een wollen trui met korte mouwen en een rits achteraan, en een bijpassende cardigan. Je moest ook een wit kraagje hebben, blauwe, grijze of witte opgetrokken lange kousen, en een blazer. De eerste twee jaar van het middelbaar droegen we ook een schort, zoals in films over Engelse kostscholen. Na een tijdje kwam er een modernisering en mocht een lange broek ook. Ribfluweel was toegelaten, jeans niet. Maar alleen in de winter. Met Pasen moest die broek onverbiddelijk uit. Het klinkt negatief, maar in die tijd voelde dat niet als een belemmering aan. Het was de tijdgeest.”

Dora van der Groen

In het middelbaar moest Chris aan de slag met *Erik of het klein insectenboek* van Godfried Bomans. “Ik bedacht een verhaal over de strontvlieg. Inclusief een kostuum, een soort pitteeler met

LOCATIE 4
Stadspark,
Turnhout

pruik en snor. Iedereen was onder de indruk van mijn optreden, inclusief ikzelf. Aanvankelijk was ik een verlegen meisje, een grijze muis. Ik was snel geïntimideerd. Maar in het vak Nederlands Expressie bloeide ik open. Zo bracht ik een monoloog van Tsjechov. Ik herinner me een lerares die me stimuleerde om in die richting voort te gaan, als het kon buiten Turnhout.”

Chris belandde zo op het Conservatorium in Antwerpen. “Ik studeerde sneller af dan verwacht. Ik mocht meespelen in de eindexamenvoorstellingen van de klas boven mij waarin onder meer Tania Van der Sanden zat. Ik werd zo goed beoordeeld dat Dora van der Groen, ondanks het feit dat de opleiding vier jaar duurde, me toch met enig tegenspuiteren liet gaan na mijn derde jaar.” We staan in de Draaiboornstraat, voor Jeugdhuis Wollewei. “Dit is een voormalig clarissenklooster. Toen het leeg kwam te staan begon Jan Starckx, die ook bij het straattheater van Theater 42 betrokken was, er een jeugdcentrum. Zo ontstond De Jeugdzolder. Om de twee weken was het geopend, en werd er muziek gespeeld die jongeren graag hoorden. Voor mij stond die plek gelijk aan vrijheid. Als je thuis iets mispeuterde, volgde meteen een verbod om naar de Wollewei te gaan.” Heel veel blijkt er niet veranderd. Tijdens ons bezoek zitten enkele kinderen cupcakes te maken. “Aan de overkant van de straat was een paadje tussen de huizen, en wat verderop woon-

“In het Stadspark heb ik ooit nog gezwommen met Herman Brood”

de ik. Voor mijn moeder was dat geruststellend, want ‘op dat kleine stukje, daar kon toch niks gebeuren.’ Dacht ze (*lacht*). Daar zijn bepaalde dingen voor de eerste keer gebeurd, maar meer zeg ik niet. Mijn moeder leest dit ook.”

Ongelukkig in Antwerpen

Chris werd na haar opleiding gevraagd om Toneelgroep Amsterdam te vervolgen. “Alsof ik gekocht werd door Ajax. Ik vroeg me af waarom ze mij wilden. Hoe ze mij überhaupt kenden. Maar ik had al samengewerkt met regisseur Ivo Van Hove en dat stuk was ook in Nederland opgevoerd. Het was een grote stap. Ik moest er ook wonen. Na zeven jaar keerde ik terug naar België. Eric Antonis, toen intendand van het Zuidelijk Toneel in Eindhoven, werd curator van Antwerpen 93 en vroeg aan Ivo om zijn plek in te nemen. Die overtuigde me om in Eindhoven de ploeg te versterken. Ik was ondertussen samen met mijn Nederlandse man, maar die voelde zich doodon-

gelukkig in Antwerpen. Toen Van Hove in 2000 bij Toneelgroep Amsterdam ging werken, vroeg hij me om terug te komen. Sinds 2005 ben ik daadwerkelijk weer terug.”

Chris creëerde onder regie van Van Hove ruim 25 voorstellingen, waaronder de wereldwijd gespeelde monsterproductie *Romeinse Tragedies*. Van Hove smeedde drie tragedies van Shakespeare om tot een zes uur durend spektakel. Chris speelde Cleopatra. “We speelden tussen het publiek. Inbegrepen bij het toegangsticket zat ook het eten. Terwijl de moord op Julius Caesar plaatsvond, stond er dwars door de scène een rij mensen aan te schuiven aan de Indische rijst-tafel.”

Aardappelen rapen

Op weg naar het Stadspark horen we gezucht. “Het is vreselijk om de staat van sommige straten in het centrum te zien”, zegt Chris. “De verloederding, de krotten die het beeld ontsieren. Dat ze daar iets aan doen, in plaats van een kolossale toren (*Turnova, red.*) neer te poten.” Chris wil naar de atletiekpiste in het Stadspark. Niet omdat ze zo sportief is, maar omdat ze er vroeger kwam chillen met vrienden. Het terrein blijkt echter langs alle kanten afgesloten, waardoor we het park inlopen. “Mijn eerste kus vond in het park plaats”, zegt ze. “Er was destijds ook een openluchtzwembad. Ik heb hier ooit gezwommen met Herman Brood. Hij gaf een concert in de Warande en was bevriend met een kennis. Plots kreeg hij goesting om te zwemmen. Het zwembad was gesloten, maar Herman - die zo stoned was als een garnaal - brak in. Dat klinkt heel wat, maar meer dan een draaipoortje waar je kon overklimmen was er toen niet.” Via Oud-Turnhout trekken we naar de uitgestrekte velden in het gehucht Hoeven in Kasterlee. “Even voorbij de abdij van Corsendonk woonde een van mijn grootmoeders op een boerderij. De andere moemoe woonde in de Melkstraat in Kasterlee. Elke zondag gingen we afwisselend bij

hen op bezoek. Ze hadden samen vijftig kleinkinderen.” We stoppen bij een boerderij waar nog een tante woont. Hoewel ze elkaar al jaren niet meer hebben gezien, herkent de zoon des huizes Chris als we aankomen. “Begin maart werden de aardappelen gepoot en begin september werden ze gerooid”, blikt Chris terug. “Op zaterdag werden in alle vroege het loof afgestoken door de mannen, even later kwamen de vrouwen de aardappelen oprapen. De grote en de kleine patatjes werden gescheiden, in zakken gestort en op een kar met paard geladen. De kinderen zaten erbovenop. Als een patriarch reed vava met zijn nageslacht en zijn patatten door het dorp, op weg naar de schuur. Dat zijn beelden die bijblijven. Net zoals de hooistapels waar we opkropen. Na het hooien bleef er in het midden wat koren staan, waarin de dieren vluchtten. De boeren staken het koren in brand, en stonden klaar met hun jachtgeweer als de konijnen probeerden weg te lopen.”

“Ik heb ooit ook geassisteerd bij een bevalling. Het kalf raakte er niet uit, waarop de veearts een keizersnede toepaste. Na de bevalling werden de baarmoeder en de buik dichtgenaaid. Ik moest er met mijn hand in om alles op zijn plaats te houden, zodat de arts zo lang mogelijk kon door-naaien.”

Tijdens de fotoshoot poseert Chris tussen twee koeien in de weide. “Ik denk meteen terug aan de stier die hier ooit stond. Die mocht op tijd en stond op de koeien springen. Niemand sprak uit wat toen gebeurde, maar het zag er agressief uit. We moesten steeds achter de hoek blijven, op veilige afstand (*lacht*).”

Het is tijd voor Chris om terug naar Haarlem te trekken, maar de banden met Vlaanderen blijven ook in de toekomst behouden. “Er staat veel theaterwerk gepland, waaronder een coproductie met FC Bergman. En als het past speel ik mee in *Red Light Districts*, een nieuwe dramareeks van VTM en de publieke omroep in Nederland. Ik ga het komende jaar veel omhanden hebben.” ■

LOCATIE 5
Hoeven,
Kasterlee